

מענין לענין *

מעשים ראויים לשבח גדול.

אבל מתעוררת השאלה: מפנימה לא נודעצה היהדות כולה ואינה מזדעזעת גם כיום, כשניתנו למשיסה ולרעב כאחד שלשה מיליונים של יהודי-רוסיה, כשמבחר צעירינו העבריים והציוניים מרקיבים בסיביריה ובחבל-נארים, כשהדת הישראלית והלשון העברית וְכַרְצִיוֹן נעשו קטא משפט-מות ברוסיה והקבוץ הישראלי החשוב ביותר הולך וגשמד מעל פני האדמה בתור קבוץ ישראלי מיוחד? – ודאי, היהודים ברוסיה הסובייטית נרדפים לא בתור "יהודים", אלא בתור "בורגנים" ובתור "ציוניים", ואילו הנאציסטים רודפים את היהודים בתור יהודים (אכן, אף הנאציסטים טוענים, שהם רודפים את היהודים מפני שהם טוציאליסטים ו"שמאליים"). ואולם סוף-סוף שש-מאות אלף אינם שלשה מיליונים, והיהדות הגרמנית אינה קְלָה ברעב ואינה נשלחת לסיביריה, ואין סוגרים את בתי-הכנסיות שלה, ואין דנים אותה על לימוד הלשון העברית ועל הזכרת שם-ציון.

ודאי, טעמו של דבר, כפי שהוא עולה על הדעת בתחילת-העיון, הוא: כל היהדות כולה, שהורגלה ברדיפות מצדה של הדת הנוצרית והמושלמית ומצדן של המפלגות הדוגלות בשמה של הדת, שונאת את הימין

VII הטראגדיה של יהודי-גרמניה.

מיום שעלה היטלר לגדולה ולשלטון כאחד התחילו רדיפות קשות על היהודים בגרמניה. המשטרה הבלתי-רשמית של הנאצי-סטים מְקָה ופוצעת ואוסרת יהודים, וכמה וכמה מן הפצועים מתו מפצעיהם; והשלטון הרשמי שלהם מפטר פקידים ומורים ופרופי-סורים מ'גוע-ישראלי', מחרים בסתר ובגלוי את היהודים ואת כל מי שהוא מזרע-ישראל עד ארבעה דורות, מקפח את פרנסתם וגוזל את זכויותיהם האנושיות היסודיות, – והכל בניגוד לקונסטיטוציה הקיימת עדיין, שלפיה כל האזרחים שוים בפני החוק, והכל בלא שום כושה – בלא צֶלֶה-תֶאֱנָה לכסות בו על התועבות הנוראות.

וטבעי הוא, שהיהודים התחילו בורחים מ'ארץ-מולדתם האהובה' ונתפזרו בהולאָנד ושווייציה, בקלגיה ובצרפת. וחלק הגון מהם שואף לארץ-ישראל דוקה, או 'אפילו' לארץ-ישראל.

והנה נודעזע 'העולם' ונודעזעה היהדות כולה. אסיפות של מחאה, קקנות של עזרה, דאגה לפליטים העלובים בכל מקום שהם ומאמצים לסדר אותם בארץ ואת גדוליהם – באוניברסיטה העברית.

(*) עיין "ביתר", חוברות א' וב'.

יותר משהיא שונאת את השמאל. ולפיכך היא מתרעמת על הנאציסטים היקניים הרבה יותר משהיא קובלת על הבולשוויסטים השמאליים. ואולם לא זהו כל טעמו של דבר. יש עוד סבות לכך.

ראשית, הברבריות של עם תרבותי כעם הגרמני. הרוסים ידועים לעם חציאסיתי. עוד לפני שנים מועטות היתה רוסיה צאריסטית והזכויות היסודיות של היהודים כולם היו מקופחות בתוכה. ובכך מעשי-אלמות וגול-שפט בתוכה אינם מפליאים כל-כך כמו שהם מתמיהים בארץ בעלת קמה תרבותית כגרמניה – גרמניה של שילר וגיטה, של קאנט ופיכט. העם תרבותי כעם הגרמני יסיר את מטה-הבושה מעל פניו ויתהלך ערום בחוץ בפני כל העולם כולו – זהו דבר מן-המים ממש. שקשה להשלים עמו. ושנית, – וזהו העיקר! – גורלו

הטראגי של הקבוץ היהודי-הגרמני. לא היה קבוץ יהודי באיזו ארץ שהיא, שהשתדל להראות את עצמו "עבד נאמן" למולדתו, שהשתדל להוכיח, שהוא חלק בלתי-נפרד מן העם העיקרי, ושהתאמץ להביא תועלת לעם העיקרי ולמצוא חן בעיניו, כהקבוץ היהודי בגרמניה. במשך מאה וחמישים שנה, מימי מגדל סזון ועד היום, יצרו היהודים גדולות בספרות הגרמנית ובמדע הגרמני. היו זמנים, למשל, בימיהן של גֵנְרֵיטֶה גֵרְקֶה ורַחֵל לֵוִין-ווארנהאגן, שהיהודים והיהודיות בגרמניה היו היחידים, שהבינו וגידלו ופארו את גדולי השירה והפילוסופיה שבגרמניה. הקומץ הקטן של יהודי-גרמניה, שלא הגיע אף לאחוז אחד מן העם הגרמני, נתן לגרמניה שורה של

משוררים, חוקרים, פילוסופים ופובליציסטים במספר. שלא נתן שום קבוץ ישראלי אחר לשום אומה אחרת. ולא היה קבוץ ישראלי בעולם, שנתקשר כל-כך בתרבות של העם העיקרי, בלשונו וברוחו, כמו שנתקשר הקבוץ של יהודי-גרמניה. ועל-ידי יהודי-גרמניה וחכמת-ישראל, שיצרו בעיקר יהודי-גרמניה בלשון הגרמנית, נעשו רבבות אלפים של יהודים משכילים באירופה ובאמריקה מעריצי האומה הגרמנית ותרבותה. והנה הגמול על כל השפע הרוחני, שהשפיע הקבוץ היהודי על העם הגרמני: כוס-זהב, שמזגה היהדות הגרמנית ל"רבה" הגרמני, נטל זה ושפך לה על פניה...

כשאיירע דבר כזה לפני חמישים שנה, כשהמשכילים ברוסיה, ששמו כל תקותם בעם הרוסי ובמלחמת-החירות הרוסית, נתאָכְבוּ על-ידי הפוגרומים הרוסיים ועל-ידי הריאקציה הרוסית, – לבש אותם גאון יהודי וקראו את הקריאה הגדולה: "בית-יעקב, לכו ונלכה!" – לכו מרוסיה הפוגרומית, לכו מאירופה הצבועה, שרוממות ההשכלה והחירות בפיה והיא עומדת על דם-ישראל, ונלכה – לאסיה התמימה או, למולדתנו העתיקה, לארץ-ישראל! –

וגאון לאומי בעלב זה הגיח את היסוד לבית ישראל בארצו. הביליויים עזבו את הלשון הרוסית. את התרבות הרוסית, את האידיאלים הרוסיים, והתמכרו לאידיאל היהודי האחד, לארצו, תורתו ולשונו.

וכי יתעורר גאון לאומי זה גם בלבותיהם של יהודי-גרמניה? וכי גם בהם ימצאו בני-אדם בעל-רגש, שמתוך אנושיותם הנעלבת והמושפלת תתעורר בהם יהדותם המסותרת עד עתה, ואף הם יקראו קריאה

VIII. אֵל תִּמְתְּחוּ אֶת הַחֶבֶל

יִוְתֵר מְדָאִי!

הנצחון המדהים של היטלר בגרמניה בא משתי סבות עיקריות. ראשית. אמנת-ווירסאי התייחסה אל גרמניה באכזריות ממש: קרעה מעליה נפות שלמות, נטלה ממנה את כל מושבותיה, הטילה עליה קונטריבוציה, שלא נשמעה כמותה מיום שנברא העולם, ועוד. ושנית, הקומוניסטים מכל המינים נתרבו בגרמניה ביותר, עד שבפֶּאָרְלַמֶּנט הגרמני עלו לרבע של הצירים הנבחרים, והסכנה היתה גדולה, שעוד מעט וינסו שוב להפוך את גרמניה לריפובליקה סובייטית.

הָחָבֵל בְּלִגְמַתְחוֹ יוֹתֵר מְדָאִי—ובאה ריאקציה כללית קשה, דוגמת הריאקציה המפלאה בבחירות האחרונות אל הפארלמנט האנגלי, שהפכו רוב סוציאליסטי יחסי למיעוט ומיעוט שמרני יחסי לרוב עצום, שלא היה, לה, למפלגה השמרנית, מעולם.

ואם יש עוד אזנים קשובות בתוך מפלגת-הפועלים העברית בארץ-ישראל לקולם של דורשי-טובתם, ישמעוֹנָא מנהיגיה אזהרה חמורה זו, שבאה בשעה השתים-עשרה ליחסינו המפלגתיים המתוחים:

אֵל-נֵא תִּמְתְּחוּ אֶת הַחֶבֶל
יִוְתֵר מְדָאִי!

באי-כחם של הפועלים נעשו השליטים בפועל בהנהלה הציונית ובועד הלאומי, "תגובה" שלהם היא השלטת בשוק הכלכלי העברי בארץ. רוב-כספיהן של קרן-היסוד והקרן הקיימת מוצָא בשבילם. רוב-רובם של הצָרְטִיפִיקָאטִים נמסר לידיהם. כל מיני העובדים ברובם הגדול תלויים במוסדיהם. יש להם "קופת-חולים" מיוחדת לעצמם. וכבר יצרו תרבות מיוחדת להם:

גדולה לעזוב את גרמניה ההיטלרית וללכת ולבנות את בית-ישראל בארצו ההיסטורית, בלשונו הלאומית ועל יסודותיה של תרבותו המיוחדת? —

או אפשר, "כפליטים" יבואו ליפלשתינה, כמו שהם באים להולָאָנְד ושווייציה, לצרפת ובלגיה, ובארץ-אבותיהם יוסיפו להיות גרמנים בלשונם, במנהגיהם, ביחסם ה'נאה' אל "היהודי-המזרחי", ובמקום להגביר את תנועת-התחיה יגבירו את הפצת הלשון הגרמנית וה'אידיש' פְּתָה, את ההתבוללות שלא מדעת, את תנועת "ברית-שלום"? — מי חכם ויכול לראות דבר זה מראש? אבל חשש יש כאן, חשש גדול ומיוסד על מה שעושים הרבה והרבה מן הגרמנים היהודיים (ודאי, יש הרבה יהודים גרמניים, שהם עבריים וציוניים גמורים) בארץ-ישראל כיום.

והרי אף לכך יש לשים לב. שבין יהודי-גרמניה אין המונים יהודיים, שהם ברובם קשורים בעם-ישראל ובמנהגיו ודרכי-חיי המיוחדים. יהודי-גרמניה רובם ככולם הם סוחרים אמידים ובעלי אומנויות חפשיות. ואלה נתקשרו בגרמניות בלב ונפש עד שלא להנתק ממנה. מובן, שבכל מאמצי-כחותינו חייבים אנו לבוא לעזרתם של יהודי-גרמניה, למצוא להם מקום ועֶמְדָה בארץ. אבל ביחד עם זה צריכים אנו לדאוג, שלא יִהְפְּכוּ לֵנו לַמְקוֹר שֶׁל הַתְּבוּלָלוֹת וְחֻצֵי-הַתְּבוּלָלוֹת חֲדָשׁוֹת. כי, ביחד עם שפורו של המצב הכלכלי בארץ (ומי יתן ויאריך ימים!), אין אנו רואים, לצערנו, שפור במצב הרוחני. ומה ירוויח ה'בית הלאומי' אם יוסיף להיות "בית" ויפסוק להיות "לאומי"? — — —

„האהלי כנגד „הבימה“, „הפועלי כנגד „המכבי“,
„ועדת-התרבות כנגד „ועד-החינוך“. ואפילו
הוצאות-הספרים שלנו מוצפות ספורים וספרי-
מדע סוציאליסטיים וקומוניסטיים. אפילו את
ההימנון הלאומי הכללי „התקוה“ החליפו
ביתחוקנהי. וְתִקְטֵן כל זאת בעיניהם – והנה
באו להשמיד ולאַבד כל הסדרות חדשה, שאינה
משתעבדת להם. מנהיגם דוד בן-גוריון
נואם נאומים זבי-דם על „וולאדימיר היטלר“
ועל „משה הוגנברג“, מדפיס נאומים אלה
במחברת ומפיץ אותם במפלגה, – והתוצאה
היא: התנפלות מאורגנת מראש (כרוזים מופצים
ואבנים מוכנות!) על ילדים וילדות מן הביתר,
„מפני שהם לבושים חולצות חומות“ (טעם
מספיק לזריקת אבנים ולגנים!).
ואין שום צורך להכנס כאן בוויכוח,
עם מי הצדק. בכל מקום, שמטיפים למלחמת-

מעמדות, מעשי-אלמות באים בעל-כרחם. ובכל
מקום, שהרוב מתנפל על המועט. – הצדק
עם המועט. והדגל האדום הריהו סמל של
מהפכת-דמים. ולפיכך יש רק לקרוא קריאה
גדולה:

– א ל - נ א ת מ ת ח ו א ת ה ח ב ל
י ו ת ר מ ד א י !

הן אמנם, הסדרות-הפועלים היא עכשיו
תקיפה ביותר בארץ והכל נכנעים בפניה;
אבל רוח הוא באנוש גם להתנגד לתקיף
וללכת אחר החלש. אמנת-ווירסאי באכזריותה
והקומוניסטים בקיצוניותם הביאו את העם
הגרמני לידי היטלריסמוס. ואם אין הפועלים
העבריים בארץ-ישראל רוצים בריאקציה קשה
ביותר כנגדם, אל-נא ישתמשו באמצעים,
שמותחים את החבל יותר מדאי – עד שהוא
מְתַקַרע...

יוסף קלוזנר